ΜΙΑ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΣ ΕΡΕΥΝΑ ΤΟΥ «ΜΠΟΥΚΕΤΟΥ»

ΠΩΣ ΚΕΡΔΙΣΑΝ ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΤΟΥΣ ΧΡΗΜΑΤΑ ΟΙ ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΕΞΕΧΟΝΤΕΣ ΕΛΛΗΝΕΣ

(Τὶ ἀπαντοῦν ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Χρυσόστομος Παπαδόπουλος καὶ οἱ κ. κ. Ι. Δαμβέργης, Μαρῖνος Γερουλᾶνος καὶ Θ. Συναδινός).

Δ'

Ἰδοὺ κὶ σήμερον νέες ἀπαντήσεις τῶν ἐξεχόντων Ἑλλήνων ἐτὶ τοῦ ἐρωτήματος τοῦ «Μπουκέτου» : ***«Πῶς ἐκερδίσατε τὰ πρῶτα σας χρήματα ;»*** Ἐπισκεπτόμεθα τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν.

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος κ. ***Χρυσόστομος Παπαδόπουλος***, δὲν ἔχει πρόχειρη τὴν ἀπάντησί του. Εἶνε τρομερὰ ἀπησχολημένος, ἐξ ἀφορμῆς τῶν πολλαπλῶν του ὑποχρεώσεων καὶ δὲν τὸν βοηθεῖ ἡ μνήμη του γιὰ νὰ θυμηθῆ μὲ τὶ τρόπο ἐκέρδισε τὰ πρῶτα του χρήματα. Σκέπτεται ἐν τούτοις, προσπαθεῖ νὰ θυμηθῆ κι' ἐπὶ τέλους θυμᾶται :

— Εἶσθε τυχερός ! λέει σὲ μιὰ στιγμή. Θυμήθηκα κάτι καὶ θὰ ἱκανοποιήσω τὴν περιέργειά σας : Ἤμουν φοιτητὴς εἰς τὰ 1890. Τότε ἔγραφα μίαν πραγματείαν περὶ τῆς Μαδύτου. Ἐκυκλοφόρησε, ἐνθυμοῦμαι, ἀρκετά, ἐπωλήθησαν πολλὰ ἀντίτυπα κι' ἔτσι ἐνισχύθην ἐπαρκέστατα οἰκονομικῶς. Γιατὶ πρέπει νὰ σᾶς πῶ ὅτι δὲν ἤμουν πλούσιος. Ἤμουν ὅμως ἕνας διψασμένος γιὰ γνώσεις φοιτητής, πτωχὸς φοιτητής, ποὺ εἶχε τὴν φιλοδοξίαν νὰ προοδεύση. Εἰσέπραξα ἀρχικῶς 200 δραχμὰς ἀπὸ τὸ βιβλίον μου. Τὸ ποσὸν αὐτὸ ἦτο μιὰ περιουσία γιὰ μένα τὸν καιρὸ ἐκεῖνο. Ἦταν τὰ πρῶτα χρήματα ποὺ ἐκέρδιζα μὲ τὸν ἱδρῶτα μου, μὲ τὴν ἐργασίαν μου.

* * *

Ὁ γνωστὸς λόγιος καὶ συγγραφεὺς ***κ. Ἰωάν. Δαμβέργης***, μᾶς ἀφηγεῖται τὰ ἑξῆς γιὰ τὸ κέρδισμα τῶν πρώτων χρημάτων ἀπὸ τὴν ἐργασίαν του :

— Κατὰ τὸ ἔτος 1879, δηλαδὴ πρὸ 56 περίπου ἐτῶν, ἐμπῆκα μίαν ἡμέραν εἰς ἕνα μικροτυπογραφεῖον τῆς Ἑρμουπόλεως (εἰς τὴν Σῦρον), κείμενον πλησίον τῆς κεντρικῆς πλατείας, διὰ νὰ παραγγείλω ἐπισκεπτήρια. Ἐπρόκειτο νὰ ἐγγραφῶ μετ' ὀλίγους μῆνας φοιτητής. Ἀφοῦ λοιπὸν ἐπὶ καιρὸν ἐσκεπτόμουν ἂν πρέπει νὰ ἐκλέξω τὸν τίτλον «Φοιτητὴς τῆς Νομικῆς» ἢ «Σπουδαστὴς τοῦ Δικαίου», ἐπροτίμησα τὸν πρῶτον τίτλον καὶ παρήγγειλα τὰ ἐπισκεπτήριά. Θὰ τὰ ἐφύλαττα μυστικὰ μέχρι τῆς ἡμέρας ποὺ θὰ ἐδικαιούμουν νὰ τὰ μεταχειρισθῶ. Ἐνθυμοῦμαι ὅτι μοῦ ἐζήτησαν 3 δραχ. γιὰ 100 ἐπισκεπτήρια, μολονότι μὲ 4 δρχ. ἠμποροῦσα νὰ κάμω 200. Ἐπροτίμησα ὅμως διὰ λόγους οἰκονομίας, νὰ ἀρκεσθῶ εἰς τὰ 100. Καὶ ἔκαμα πολὺ φρόνιμα, διότι τὴν πρωτοχρονιὰ ἔλαβα 200 ἐπισκεπτήρια ἀπὸ τὴν Σμύρνην... δῶρον τοῦ μεγαλυτέρου ἀδελφοῦ μου. Ὅταν, προκαταβαλὼν τὰς 3 δρχ. κατὰ τὸν κανονισμὸν τοῦ καταστήματος, καὶ συστήσας προσοχήν, καλλιτεχνίαν καὶ ἀποφυγὴν τυπογραφικῶν σφαλμάτων ἀνεχώρησα, ὁ διευθυντὴς τοῦ τυπογραφείου σταματῶντας με μὲ ἠρώτησεν ἂν ἠξεύρω νὰ κάμνω διορθώσεις. Παρ' ὀλίγον νὰ τοῦ ἀπαντήσω μὲ στόμφον Ἄλδου Μανουκίου: — «Εἶμαι ὁ μόνος !...»

Ἡ ἀλήθεια εἶναι, ὡστόσο, ὅτι κάτι σχετικὸν εἶχα μάθει εἰς τὴν Σμύρνην, ὅταν ἔκαμνα μόνος μου τὰς διορθώσεις τοῦ πρώτου μου ἔργου, δημοσιευθέντος ἐν τῷ περιοδικῷ «Ἀνατολὴ» — ἔργου ἀρχίσαντος μὲ τὰς χρηστοτέρας τῶν ἐλπίδων, ἀλλὰ μὴ τελειώσαντος... ποτέ ! Διὰ νὰ μὴν τὰ πολυλογῶ, ἐσυμφώνησα νὰ κάμω τὰς διορθώσεις ἑνὸς ὀκτασελίδου, ἐξιστοροῦντος τὰ θαύματα τῆς Εὐαγγελιστρίας.

— Ἀλλὰ διὰ πότε ; ἠρώτησα.

— Τὸ Σάββατον πρέπει νὰ τυπωθῆ, διὰ νὰ κυκλοφορήση ἀνήμερα τῆς ἑορτῆς, μ' ἐπληροφόρησεν ὁ διευθυντὴς τοῦ τυπογραφείου.

— Καὶ πότε ἔγιναν τὰ θαύματα ;

— Θὰ γίνουν ! μοῦ ἐτόνισε μὲ ἐλεεινὴν πίστιν ὁ τυπογράφος.

Τότε ἀνεμίχθη ἀποτόμως εἰς τὴν ὁμιλίαν μας καὶ ἕνας στοιχειοθέτης, ἰδὼν ὅτι ἐδίσταζα :

— Καλέ, μὴν τὸν ἀκοῦς ! λέγει ἀστειευόμενος πρὸς ἐμέ. Πρόκειται γιὰ τὰ περυσινὰ θαύματα !

Ὕστερα ἀπὸ αὐτὴν τὴν βεβαίωσιν ἐπείσθην ὁριστικῶς καὶ ἐσυμφώνησα νὰ κάμω τὰς διορθώσεις τοῦ ὀκτασελίδου φυλλαδίου, ἀντὶ πέντε δραχμῶν. Μοῦ ἔδωσαν δὲ καιρὸν 24 ὧρες.

Ἐκάθισα εἰς παράμερον γωνίαν τοῦ τυπογραφείου, ὅπου εὑρίσκετο ἕνα τραπέζι καὶ ἄρχισα νὰ ἐργάζωμαι ἐμβριθῶς. Ἔτσι, καθὼς ἐνθυμοῦμαι, ἐτελείωσα τὴν ἐργασίαν μου εἰς διάστημα μιᾶς ὥρας. Ἀλλ' ἂν ἐθυσίαζα ἀκόμα ἕνα τέταρτον, θὰ ἀφινα ὀλιγώτερα τυπογραφικὰ λάθη. Αὐτὴ εἶνε ἡ μαύρη ἀλήθεια, τὴν ὁποίαν ἐξομολογοῦμαι σήμερον.

Ἐπῆρα κατόπιν τὰς πέντε μου δραχμὰς καὶ ἔφυγα εὐτυχής. Ἦσαν τὰ πρῶτα χρήματα ποὺ ἐκέρδιζα μὲ τὴν πέννα μου...

Ἀλλὰ τὸ ἀνέκδοτόν μου εἶχε καὶ συνέχειαν. Ὁ ἀχρεῖος τυπογράφος μὲ εἶχεν ἀπατήσει. Τὰ θαύματα, ὅπως κατόπιν ἐξηκρίβωσα... ἔγιναν κατὰ τὴν τελεσθεῖσαν μετὰ... ὀκτὼ ὁλοκλήρους ἡμέρας ἑορτήν !!! Τοιουτοτρόπως, κοντὰ εἰς τὰ πρῶτα μου κέρδη, προσετίθετο καὶ μία ἁμαρτία μου !...

* * *

Μὲ τὴν ἰδίαν εὐγενῆ προθυμίαν τοῦ κ. Δαμβέργη μᾶς ἐδέχθη καὶ ἀπάντησεν εἰς τὴν ἐρώτησίν μας καὶ ὁ διαπρεπὴς χειρουργὸς μας ***κ. Μαρῖνος Γερουλᾶνος***, καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου καὶ Ἀκαδημαϊκός.

— Μοῦ θυμίζετε, μ' ἀπαντᾶ, τὰ πρῶτα χρόνια τῆς νεότητός μου, ὅταν, φοιτητὴς ἀκόμα, ἐσπούδαζα στὴ Γερμανία. Ἀξέχαστη γιὰ ὅλους μας ἐποχή ! Ἡ ζωὴ ἦταν τότε διαφορετική καὶ οἱ ἄνθρωποι ὁμοίως. Ὅλα ἦταν τότε ἀλλοιώτικα...

Καὶ ὁ διάσημος χειρουργὸς μας, μαζὶ μὲ τὴν ἀνάμνησιν τῶν ὡραίων περασμένων καιρῶν στὴ Γερμανία, ὅπου ἔκαμε τὸ μεγαλύτερο μέρος τῶν σπουδῶν του, θυμᾶται καὶ τὸ πῶς κέρδισε ἀπὸ ἐργασία του τὰ πρῶτα του χρήματα. Καὶ μοῦ διηγεῖται :

— Ἤμουν τότε, — στὰ 1893, εἰς ἡλικία 24 περίπου ἐτῶν, — ἐξωτερικὸς βοηθὸς τοῦ μεγάλου Γερμανοῦ παθολόγου Ζίμσεν. Ξαφνικὰ μᾶς ἔφεραν μιὰ ἡμέρα ἕνα ζωγράφο ἀπὸ τὸ Μόναχον, ὁ ὁποῖος εἶχε προσβληθῆ ἀπὸ βλογιά. Χωρὶς νὰ χάνουμε καιρὸ ἀπομονώσαμε τὸν ἀσθενῆ εἰς ἕνα εἰδικὸν οἴκημα εἰς τὴν ἐξοχήν. Μοῦ ἀνετέθη δὲ ἀπὸ τὸν καθηγητή μου νὰ τὸν ἐπισκέπτομαι ἐγὼ καὶ νὰ παρακολουθῶ τὴν ἀρρώστεια του· τὸ πρᾶγμα δὲν μοῦ ἦτο καθόλου εὐχάριστο, καὶ κυρίως, διότι ἔχανα τὴν μικρὰν ἐλευθερίαν ὅπου εἶχα — ἀλλὰ τὶ νὰ κάμω ;... «Ὑπομονή !», εἶπα εἰς τὸν ἑαυτόν μου. Πρέπει νὰ σωθῆ ὁ ἄνθρωπος. Καὶ ἀφοσιώθηκα σ' αὐτὸν ὁλοσχερῶς, ὁλοψύχως, ὡς ἰατρὸς καὶ ὡς ἄνθρωπος. Ἔτσι ὕστερα ἀπὸ ἀρκετὸ χρονικὸ διάστημα ὁ ἄρρωστος καλλιτέχνης ἐθεραπεύθη. Καὶ ὁ Δῆμος τοῦ Μονάχου εὐγνωμονῶν ἐψήφισε πρὸς ἀμοιβήν μου τὸ ποσὸν τῶν 60 μαρκων — ποσὸν μεγάλο γιὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνη. Αὐτὰ ἦσαν τὰ πρῶτα χρήματα ποὺ ἐκέρδισα ἀπὸ ἐργασίαν μου...

* * *

Ὁ θεατρικὸς συγγραφεὺς ***κ. Θεόδωρος Συναδινός***, στὸν ὁποῖον ἐκάμαμε τὸ ἴδιο ἐρώτημα μᾶς ἀπαντᾶ :

— Σὰν ἔχασα τὸν πατέρα μου ἤμουν μικρός, πολὺ μικρός, μόλις 11 χρόνων, μαθητὴς τοῦ Σχολαρχείου. Μέναμε ἀκόμα στὴν Τρίπολι, μὲ τὴ μητέρα μου καὶ τ' ἀδέλφια μου καὶ βρέθηκα ἀπότομα μπρὸς στὸ δύσκολο πρόβλημα πῶς θὰ μποροῦσα νὰ ἐργασθῶ γιὰ νὰ ἐξοικονομῶ μερικὰ χρήματα γιὰ τὶς ἀνάγκες τοῦ σπιτιοῦ καὶ τῆς οἰκογενείας μου. Ἡ μόνη λύσις γιὰ ἕνα παιδὶ τῆς ἡλικίας μου, ἀσυνείθιστο στὴ δουλειὰ καὶ μικρὸ ἀκόμα ποὺ δὲν μποροῦσε νὰ κάμη ὅτι δήποτε, ἦταν νὰ παραδίδω μαθήματα σὲ μικρότερα παιδάκια, κι' ἔτσι νὰ κερδίζω ὅτι ἦταν δυνατόν. Δὲν ἔκαμα καὶ μεγάλα πράματα, μὰ τὰ πρῶτα χρήματα ποὺ κέρδισα ἀπ' τὴν ἐργασία μου, θυμοῦμαι καλά, πῶς ἦταν μερικὰ τάλληρα ποὺ ἔπερνα κάθε μῆνα γιὰ τὶς προγυμνάσεις ποὺ ἔκαμα σὲ μικρότερά μου παιδάκια. Ἔτσι πρωτάρχισα νὰ κερδίζω τὸ ψωμί μου.

Ὁ κ. Θ. Συναδινὸς

ΣΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ : Νέες ἀπαντήσεις.

ΖΗΤΕΙΤΑΙ τὸ ὑπ' ἀριθμὸν 1 τεῦχος τοῦ «Μπουκέτου». Τὸ Γραφεῖο μας πληρώνει τὸ τεῦχος αὐτὸ — ἀρκεῖ νὰ εὑρίσκεται εἰς καλὴν ὁπωσδήποτε κατάστασιν — πρὸς 30 δραχμάς. Πληροφορίαι στὰ γραφεῖα μας.